

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

D

Paper-III POLITICAL SCIENCE

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

APR - 15317**Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Number of Pages in this Booklet : 48****Number of Questions in this Booklet : 75****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry **two** marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करवा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

APR - 15317/III—D

APR - 15317/III—D

POLITICAL SCIENCE**Paper III****राज्यशास्त्र****प्रश्नपत्रिका III****Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150**

Note : This Paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Which one of the following pairs is <i>correctly</i> matched ?	1. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली आहे ?
(A) Political Elite — Pareto	(A) राजकीय अभिजन — परेटो
(B) Political System — Mosca	(B) राजकीय व्यवस्था — मोस्का
(C) Counter Elite — Hobbes	(C) प्रतिश्रेष्ठजन — हॉब्स
(D) Circulation of Elites —	(D) श्रेष्ठजनांचे अभिसरण — कार्ल मार्क्स
Karl Marx	
2. Who argues that Institutionalization is necessary for modernization and democracy ?	2. आधुनिकीभवन आणि लोकशाहीसाठी संस्थीभवनाची गरज आहे, असा दावा कोणी केला ?
(A) Huntington	(A) हंटिंग्टन
(B) Marx	(B) मार्क्स
(C) Gramsci	(C) ग्राम्सी
(D) Susan Moller Okin	(D) सुसान मॉलर ऑकिन

APR - 15317/III—D

3. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Mosca and Michels
- (b) Pareto
- (c) Wright Mills
- (d) Burnham

List II

- (1) An economic approach
- (2) An institutional approach
- (3) A psychological approach
- (4) An organisational approach

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (4) (1) (2)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (2) (1) (3) (4)
- (D) (1) (2) (3) (4)

3. खालील सांकेतांचा वापर करून यादी I व यादी II मधील योग्य जोड्या जुळवा :

यादी I

- (a) मोस्का आणि मिचेल्स
- (b) परेटो
- (c) राइट मिल्स
- (d) बर्नहॅम

यादी II

- (1) आर्थिक दृष्टिकोन
- (2) संस्थात्मक दृष्टिकोन
- (3) मानसशास्त्रीय दृष्टिकोन
- (4) संघटनात्मक दृष्टिकोन

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (4) (1) (2)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (2) (1) (3) (4)
- (D) (1) (2) (3) (4)

APR - 15317/III—D

4. Which of the following statements are correct ?

- (a) A ward committee differs from a subcouncil
- (b) The object of a ward committee is to enhance participatory democracy in local government
- (c) The council may not dissolve a ward committee if it fails to fulfil its object

Select the *correct* options from the following codes :

Codes :

- (A) (a), (b) and (c) are correct
- (B) (a) and (b) are correct
- (C) (a) and (c) are correct
- (D) (b) and (c) are correct

4. खाली दिलेली कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (a) वॉर्ड समिती ही उपपरिषदेपेक्षा वेगळी असते
- (b) स्थानिक शासनामध्ये सहभागी लोकशाहीचा विस्तार करणे, हे वॉर्ड समितीचा उद्देश असतो
- (c) वॉर्ड समिती तिचा उद्देश पूर्ण करण्या- मध्ये अयशस्वी ठरती तर कौन्सिल तिला बरखास्त करू शकते

खाली दिलेल्या सांकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

सांकेतांक :

- (A) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत
- (B) (a) आणि (b) बरोबर आहेत
- (C) (a) आणि (c) बरोबर आहेत
- (D) (b) आणि (c) बरोबर आहेत

APR - 15317/III—D

5. Which one of the following pairs is *correctly* matched ?

- (A) Business — Indian Jute
Association Mills
Association
- (B) Farmers — Indian Tea
Association Association
- (C) Trade Union — Bharat
Chamber of
Commerce
- (D) Non-insti- — Indian
tutional interest Chamber of
group Commerce

6. Which one of the following pairs is *not* correctly matched ?

- (A) During the — Congress
Nehru era dominant
- (B) After 1967 — Congress
decline era
- (C) During the — Communist
Nehru era Party of India
(CPI) ruled in
Kerala
- (D) After 1990 — One Party
to 2010 dominant era

5. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली आहे ?

- (A) व्यावसायिक — इंडियन ज्यूट मील
संघटना असोसिएशन
- (B) शेतकरी — इंडियन टी
संघटना असोसिएशन
- (C) कामगार — भारत चेंबर्स ऑफ
संघटना कॉमर्स
- (D) बिगर-संख्यात्मक — इंडियन चेंबर्स
हितसंबंधी गट ऑफ कॉमर्स

6. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली नाही ?

- (A) नेहरू युग — काँग्रेस प्रभुत्व
- (B) 1967 नंतर — काँग्रेस चहासाचे
युग
- (C) नेहरू युग — केरळमध्ये
कम्युनिस्ट पार्टी
ऑफ इंडिया
(सीपीआय)
सत्ताधारी
- (D) 1990 नंतर ते — एक पक्ष प्रभुत्वाचे
2010 युग

APR - 15317/III—D

7. Select the *correct* answer by using the codes given below :

- (a) Historical background of the state has influenced its politics
- (b) Historical symbols have played important role in state politics
- (c) Political parties do not have any social base at the regional level

Codes :

- (A) (c) is correct but (a) is incorrect
- (B) Both (a) and (c) are correct
- (C) (b) is incorrect but (c) is correct
- (D) (a) and (b) are correct

8. Who designed the First Indian Voting Machine ?

- (A) M.B. Haneefa
- (B) A.G. Rao
- (C) Sukumar Sen
- (D) T.N. Seshan

7. खाली दिलेल्या सांकेतांकाचा वापर करून योग्य उत्तर निवडा :

- (a) राज्याच्या राजकारणावर राज्याच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीचा प्रभाव आहे
- (b) राज्याच्या राजकारणात ऐतिहासिक प्रतिकाची महत्त्वाची भूमिका असते
- (c) प्रादेशिक पातळीवर राजकीय पक्षांना सामाजिक आधार नाही

सांकेतांक :

- (A) (c) हे योग्य उत्तर आहे, परंतु (a) हे अयोग्य उत्तर आहे
- (B) दोन्ही (a) आणि (c) योग्य उत्तर आहेत
- (C) (b) हे अयोग्य उत्तर आहे, परंतु (c) हे योग्य उत्तर आहे
- (D) (a) आणि (b) योग्य उत्तर आहेत

8. भारतीय मतदान यंत्र प्रथम कोणी डिझाइन (रचना) केले ?

- (A) एम.बी. हनीफा
- (B) ए.जी. राव
- (C) सुकुमार सेन
- (D) टी.एन. शेषन

APR - 15317/III—D

9. Which among the following is *incorrectly* matched ?

- (A) Morris Jones— Indian
Political Culture
- (B) Rudolph and— Dominant
Rudolph Caste
- (C) Wood John — State Politics in
India : Crisis or
Continuity
- (D) Iqbal Narain — The Congress
System

10. Most of the Third World States are :

- (A) Ethnically and culturally
divided
- (B) Linguistically homogeneous
- (C) Rich in natural resources
- (D) Economically self reliant

9. खालीलपैकी अयोग्य जोडी ओळखा :

- (A) मॉरिस जोन्स — भारतीय राजकीय
संस्कृती

(B) रुडॉल्फ आणि — प्रभुत्वशाली जात

(C) वूड जॉन — स्टेट पॉलिटिक्स इन
इंडिया : क्रिसिस

ऑर कन्टिन्युटी

(D) इक्बाल नारायन— काँग्रेस व्यवस्था

10. तिसऱ्या जगातील बहुतांश देश .....

- (A) वांशिक आणि सांस्कृतिकदृष्ट्या
विभागलेले आहेत
- (B) भाषिकदृष्ट्या एकजिनसी आहेत
- (C) नैसर्गिक साधनसंपत्तीबाबत समृद्ध
आहेत
- (D) आर्थिकदृष्ट्या स्वावलंबी आहेत

APR - 15317/III—D

11. Which of the following is considered to be the most important first step towards environmental protection at the international level ?

- (A) Paris Conference
- (B) Quoto Protocol
- (C) Stockholm Conference
- (D) Earth Summit

12. Birsa Munda was associated with tribal struggle of :

- (A) North-East Region
- (B) Jharkhand
- (C) Nagar Division
- (D) Deccan

11. पर्यावरण रक्षणाच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय पातळीवर घेण्यात आलेले सर्वात महत्त्वाचे पहिले पाऊल कोणते ?

- (A) पॅरिस परिषद
- (B) क्योटो प्रोटोकॉल
- (C) स्टॉकहोम परिषद
- (D) वसुंधरा परिषद

12. बिरसा मुंडा यांचे नाव कोणत्या प्रदेशातील आदिवासी संघर्षाशी जोडलेले आहे ?

- (A) ईशान्य प्रदेश
- (B) झारखंड
- (C) नगर विभाग
- (D) दख्खन प्रदेश

APR - 15317/III—D

13. Which of the following UN organ does not exist now ?

- (A) World health organization
- (B) Food and Agriculture organization
- (C) Trusteeship council
- (D) Secretariat

14. Who among the following had argued the modern communications have the effect of condensing all information into brief slogans ?

- (A) Lawrence Lowell
- (B) Walter Lippmann
- (C) J.S. Mill
- (D) Daniel Bell

13. खालीलपैकी संयुक्त राष्ट्रांची कोणती शाखा आता अस्तित्वात नाही ?

- (A) जागतिक आरोग्य संघटना
- (B) अन्न आणि शेती संघटना
- (C) विश्वस्त मंडळ
- (D) सचिवालय

14. खालीलपैकी कोणी असा युक्तिवाद केला की आधुनिक संसूचनावर सर्व माहिती लहान घोषणांमध्ये संकुचित करण्याचा परिणाम झाला आहे ?

- (A) लॉरेन्स लॉवेल
- (B) वॉल्टर लिपमन
- (C) जे.एस. मिल
- (D) डॅनियल बेल

APR - 15317/III—D

15. Herbert Simon, James G. March, H. Guetzkow, Richard C. Snyder, H.W. Bruck, B. Spain are famous for which of the following contribution ? (A) Application of game theory to politics (B) Application of Decision-making theory to politics (C) Application of behavioural approach to politics (D) Application of input-output analysis to politics	15. हर्बर्ट सायमन, जेम्स जी. मार्च, एच. ग्युटकॉव, रिचर्ड सी. स्नायडर, एच.डब्ल्यू ब्रुक, बी. सपाईन हे सर्व विचारवंत खालीलपैकी कोणत्या योगदानासाठी प्रसिद्ध आहेत ? (A) खेळ सिद्धान्त राज्यशास्त्राला लागू करण्यासाठी (B) निर्णय प्रक्रिया सिद्धान्त राज्यशास्त्राला लागू करण्यासाठी (C) वर्तनवादी सिद्धान्त राज्यशास्त्राला लागू करण्यासाठी (D) आदान-प्रदान विश्लेषण राज्यशास्त्राला लागू करण्यासाठी
16. Who of the following defined political system as 'that system of interaction in any society through which binding or authoritative allocations are made and implemented' ? (A) Lasswell (B) Max Weber (C) David Easton (D) Almond	16. 'कोणत्याही समाजातील आंतरक्रियांची अशी व्यवस्था की जी बंधनकारक अशी अधिकृत मूल्ये निर्माण करते आणि त्यांची अंमलबजावणी करते' अशी राजकीय व्यवस्थेची व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने केली ? (A) लास्वेल (B) मॅक्स वेबर (C) डेव्हिड ईस्टन (D) आमंड

APR - 15317/III—D

17. Which of the following are true of socialism ?

- (1) Socialism aims at the elimination of capitalism
- (2) Socialism stands for the subordination of the interests of the society to the higher interests of the individuals
- (3) Socialism stands for justice and liberty. It aims at adding to the sum total of social welfare
- (4) Socialism stands for the elimination of competition where there is much economic waste

Codes :

- (A) (1), (2) and (3)
- (B) (1) and (3)
- (C) (1), (2) and (4)
- (D) (2), (3) and (4)

17. समाजवादासंबंधी खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) भांडवलशाही नष्ट करणे, हे समाजवादाचे उद्दिष्ट आहे
- (2) व्यक्तीच्या हितसंबंधांना प्राधान्य देऊन समाजाचा हितसंबंधाने दुय्यम मानावे याचा समाजवाद पुरस्कार करतो
- (3) समाजवाद न्याय आणि स्वातंत्र्य यांना पाठिंबा देतो. सामाजिक कल्याणाची गोळाबेरीज वाढवणे, हे त्याचे ध्येय आहे
- (4) स्पर्धेत आर्थिक सामग्री वाया जात असल्याने स्पर्धा नष्ट करण्यावर समाजवादाचा भर आहे

सांकेतांक :

- (A) (1), (2) आणि (3)
- (B) (1) आणि (3)
- (C) (1), (2) आणि (4)
- (D) (2), (3) आणि (4)

APR - 15317/III—D

18. The following statement “An ideal state with perfect justice under philosophers ruler was associated with whom” ?

- (A) Machiavelli's 'Prince'
- (B) Aristotle's 'Politics'
- (C) Plato's 'Republic'
- (D) Hobbes 'Leviathan'

19. Who of the following thinker believed that 'either a state must expand or perish' ?

- (A) Aristotle
- (B) Plato
- (C) Machiavelli
- (D) St. Thomas Aquinas

18. पुढील विधान “तत्त्ववेत्ता राज्यकर्ता नियंत्रणात परिपूर्ण न्यायासाठी आदर्शराज्य असावे” असे कोणाशी संबंधित आहे ?

- (A) मॅकीयावेलीकृत 'प्रिन्स'
- (B) अॅरिस्टोटलचा 'पोलिटीक्स'
- (C) प्लेटोचा 'रिपब्लिक'
- (D) हॉब्सचा 'लेविआथन'

19. 'राज्याने आपल्या सीमारेषा वाढवाण्यात अथवा नष्ट व्हावे' असा विचार खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने मांडला ?

- (A) अॅरिस्टोटल
- (B) प्लेटो
- (C) मॅकियाव्हॅली
- (D) सेंट थॉमस अक्विनास

APR - 15317/III—D

20. Democratic socialism differs from Marxian socialism on the basis of its emphasis on :

- (A) Social equality
- (B) Political equality
- (C) Economic equality
- (D) Freedom of the individual

21. 'The history of all hitherto existing society is the history of class struggle.' These words are found in :

- (A) Das Capital
- (B) Holy Family
- (C) Communist Manifesto
- (D) Poverty of Philosophy

20. लोकशाही समाजवाद आणि मार्क्सवादी समाजवाद यात फरक करणारा खालीलपैकी कोणता मुद्दा आहे ?

- (A) सामाजिक समता
- (B) राजकीय समता
- (C) आर्थिक समता
- (D) व्यक्ती स्वातंत्र्य

21. 'आजपर्यंतच्या सर्व अस्तित्वात असलेल्या समाजाचा इतिहास हा वर्ग संघर्षाचा इतिहास आहे.' हे वाक्य खालीलपैकी कशात आढळते ?

- (A) दास कॅपिटल
- (B) होली फॅमिली
- (C) कम्युनिस्ट मेनिफेस्टो
- (D) पॉव्हर्टी ऑफ फिलॉसॉफी

APR - 15317/III—D

22. Match List I with List II and select the correct answer with the help of codes given below :

List I

- (a) James I
- (b) Hobbes
- (c) Locke
- (d) Rousseau

List II

- (1) Leviathan
- (2) The Law of Free
- (3) Civil Government
- (4) The Social Contract

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (1) (4) (3)
- (B) (1) (2) (3) (4)
- (C) (4) (1) (2) (3)
- (D) (2) (1) (3) (4)

22. खालील सांकेतांच्या साहाय्याने यादी I व यादी II च्या योग्य पर्याय जोडचा जुळवा :

यादी I

- (a) जेम्स पहिला
- (b) हॉब्स
- (c) लॉक
- (d) रूसो

यादी II

- (1) लेविआथन
- (2) द लॉ ऑफ फ्री
- (3) सिव्हील गव्हर्नमेंट
- (4) द सोशल कॉन्ट्रॅक्ट

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (1) (4) (3)
- (B) (1) (2) (3) (4)
- (C) (4) (1) (2) (3)
- (D) (2) (1) (3) (4)

APR - 15317/III—D

23. Which great political thinker commented that the state comes into being originating in the bare needs of the life of man and continuing in existence for the sake of good life ?

- (A) Plato
- (B) Machiaveli
- (C) MacIver
- (D) Aristotle

24. The theory of scientific socialism in largely dependent upon the teaching of :

- (A) Karl Marx
- (B) Lenin
- (C) Stalin
- (D) Chou En Lai

23. “मनुष्य जीवनाच्या किमान गरजेतून राज्य अस्तित्वात आले असून ते अस्तित्वात चांगले जीवन उपलब्ध करून देण्यासाठी कायम राहिले आहे.”
खालीलपैकी कोणत्या राजकीय विचारवंताने हे भाष्य केले आहे ?

- (A) प्लेटो
- (B) मॅकीयावेली
- (C) मॅकआयव्हर
- (D) अॅरिस्टॉटल

24. वैज्ञानिक समाजवादाचा सिद्धांत कोणाच्या शिकवणुकीवर अवलंबून आहे ?

- (A) कार्ल मार्क्स
- (B) लेनिन
- (C) स्टॅलीन
- (D) चाउ एन लाय

APR - 15317/III—D

25. Which of the following philosophy was advocated by M.N. Roy ?

- (A) Democratic Centralism
- (B) Constitutionalism
- (C) Radical Humanism
- (D) Dictatorship of the Proletariat

26. Who used the term state in modern sense for the first time ?

- (A) Garner
- (B) Aristotle
- (C) Hobbes
- (D) T.H. Green

27. Who held the view that even the worst state is better than the best anarchy ?

- (A) Hegel
- (B) Rousseau
- (C) Locke
- (D) Hobbes

25. मानवेंद्रनाथ रॉय यांनी खालीलपैकी कोणते तत्त्वज्ञान मांडले ?

- (A) लोकशाही केंद्रीवाद
- (B) राज्यघटनावाद
- (C) मूलग्राही मानवतावाद
- (D) श्रमिकांची हुकूमशाही

26. आधुनिक अर्थाने राज्य ही संज्ञा प्रथम कोणी वापरली ?

- (A) गार्नर
- (B) अरिस्टॉटल
- (C) हॉब्स
- (D) टी.एच. ग्रिन

27. चांगल्या अराजकतेपेक्षा वाईट राज्य चांगले, असे मत खालीलपैकी कोणाचे आहे ?

- (A) हेगेल
- (B) रूसो
- (C) लॉक
- (D) हॉब्स

APR - 15317/III—D

28. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) British Crown
- (b) Determinate authority
- (c) Pluralism
- (d) Absolute Sovereignty

List II

- (1) F.M. Maitland
- (2) Titular Sovereignty
- (3) Hobbes
- (4) Austin

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (2) (4) (1) (3)
- (C) (3) (2) (4) (1)
- (D) (4) (3) (2) (1)

28. यादी I आणि यादी II मधील घटकांच्या जोड्या जुळवा व खालील सांकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I

- (a) ब्रिटीश राजपद
- (b) निश्चित सत्ता
- (c) अनेकतावाद
- (d) निरंकुश सार्वभौमसत्ता

यादी II

- (1) एफ.एम. मेटलँड
- (2) नाममात्र सार्वभौमसत्ता
- (3) हॉब्स
- (4) ऑस्टीन

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (2) (4) (1) (3)
- (C) (3) (2) (4) (1)
- (D) (4) (3) (2) (1)

APR - 15317/III—D

29. Which is the Supreme authority according to Locke ?

- (A) Legislative
- (B) Executive
- (C) Federative
- (D) Both Executive and Federative

30. Which of the following pairs is *not correctly* matched according to Machiavelli ?

- (A) Power—The right to command
- (B) Power—Power politics is virtue
- (C) Power— The space of participation in speech and decision concerning public affairs and action
- (D) Power— The goodness and right are not sufficient

29. लॉकच्या दृष्टीने कोणती सर्वोच्च अधिसत्ता आहे ?

- (A) कायदेमंडळ
- (B) कार्यकारीमंडळ
- (C) संघीय (फेडरटिव्ह)
- (D) दोन्ही कार्यकारीमंडळ व संघीय/फेडरटिव्ह

30. मॅकियाव्हेलीच्या दृष्टीने, खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली नाही ?

- (A) सत्ता — आज्ञा देण्याचा अधिकार
- (B) सत्ता — सत्ता राजकारण हा गुण आहे
- (C) सत्ता — सार्वजनिक भाषणात भागीदारी आणि सार्वजनिक व्यवहार व कृतीसंबंधी निर्णयाचा अवकाश
- (D) सत्ता — चांगुलपणा आणि अधिकार पुरेसे नाहीत

APR - 15317/III—D

31. Which of the following pairs is *not* correctly matched (According to Plato) ?

- (A) Justice— Man's obligation
- (B) Justice— The performance of duties
- (C) Justice— Individual's contribution to the society
- (D) Justice— Enjoyment of rights

32. Who argued that, the concept of equality was limited to the class of citizens only ?

- (A) Machiavelli
- (B) T.S. Mill
- (C) M.N. Roy
- (D) Aristotle

31. प्लेटोच्या मते, खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली नाही ?

- (A) न्याय —माणसाची कर्तव्य (आबंधन)
- (B) न्याय —कर्तव्यांची कामगिरी
- (C) न्याय —समाजाला व्यक्तीचे योगदान
- (D) न्याय —हक्कांचा उपभोग

32. समता संकल्पना केवळ नागरिक वर्गापुरती मर्यादित आहे, असा दावा कोणी केला ?

- (A) मॅकियाव्हेली
- (B) जे.एस. मिल
- (C) एम.एन. रॉय
- (D) अँरिस्टॉटल

APR - 15317/III—D

33. Which one of the following pairs is *not* correctly matched ?

(A) Negative liberty—Frederick

Hayek

(B) Positive liberty—Herbart

Marcuse

(C) Liberty means absence of constraints—Thomas Hobbes

(D) Self-regarding and other regarding action—Hegel

34. Who wrote the book 'The End of Ideology' ?

(A) John Rawls

(B) T.H. Green

(C) Daniel Bell

(D) Tracy

33. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य जुळली नाही ?

(A) नकारात्मक स्वातंत्र्य — फ्रेडरिक

हायेक

(B) सकारात्मक स्वातंत्र्य — हर्बर्ट मार्क्यूज

(C) बंधनांचा अभाव म्हणजे स्वातंत्र्य —

थॉमस हॉब्स

(D) स्वःसंबंधी आणि इतरांच्या संबंधीची कृती — हेगेल

34. “दि एन्ड ऑफ आयडिऑलॉजी” हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

(A) जॉन रॉल्स

(B) टी.एच. ग्रीन

(C) डॅनियल बेल

(D) ट्रॅसी

APR - 15317/III—D

35. Which one of the following pairs is
not correctly matched ?

(A) Classical Liberalism : Jerremy

Bentham and Adam Smith

(B) Modern Liberalism : J.S. Mill

and T.H. Green

(C) Neo-classical Liberalism :

Robert Nozick and Fredrick

Hayek

(D) Welfarism : Jerremy Bentham.

T.H. Green and Robert

Nozick

35. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळली
नाही ?

(A) अभिजात — जेरिमी बेंथम आणि

उदारमतवाद अडम स्मिथ

(B) आधुनिक — जे.एस. मिल आणि

उदारमतवाद टी.एच. ग्रीन

(C) नव-अभिजात — रॉबर्ट नोझिक आणि

उदारमतवाद फ्रेडरिक हार्डिक

(D) कल्याणकारी- — जेरिमी बेंथम, टी.एच.

वाद ग्रीन आणि रॉबर्ट

नोझिक

APR - 15317/III—D

36. Which of the following terms was used by the Human Development Report of 2002 ?

- (A) Regional Governance
- (B) Participative Governance
- (C) Decentralized Governance
- (D) Democratic Governance

37. Consider the following statements about the administrative culture in India. Find out the *correct* ones.

- (a) Administrative culture in India is non-participatory
- (b) There is overcentralization of decision-making
- (c) Administrative culture is low as there is no structural differentiation
- (d) Administrative culture in India is politicised.

Codes :

- (A) (a) is true, (b) is false
- (B) (b) is true, (c) is false
- (C) (a), (b), (c) and (d) are true
- (D) (a), (b) are true, (c) and (d) are false

36. 2002 सालच्या मानवी विकासावरील अहवालाने खालीलपैकी कोणत्या संज्ञेचा उपयोग केला ?

- (A) प्रादेशिक शासनव्यवहार
- (B) सहभागी शासनव्यवहार
- (C) विकेंद्रित शासनव्यवहार
- (D) लोकशाही शासनव्यवहार

37. भारतातील प्रशासकीय संस्कृतीच्या संदर्भात केलेली खालील विधाने विचारात घ्या. त्यातील बरोबर विधाने कोणती ?

- (a) भारतातील प्रशासकीय संस्कृती सहभागी स्वरूपाची नाही.
- (b) निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेचे अतीकेंद्रीकरण झाले आहे.
- (c) संरचनात्मक विभिन्नीकरण नसल्याने प्रशासकीय संस्कृती निम्न पातळीची आहे.
- (d) भारतातील प्रशासकीय संस्कृतीचे राजकीयीकरण झाले आहे.

सांकेतांक :

- (A) (a) बरोबर पण (b) चूक आहे
- (B) (b) बरोबर पण (c) चूक आहे
- (C) (a), (b), (c) आणि (d) बरोबर आहे
- (D) (a), (b) बरोबर आहे पण (c) आणि (d) चूक आहे

APR - 15317/III—D

38. A planned approach to development in India is considered to be the contribution of .....

- (A) Sardar Vallabhabhai Patel
- (B) Pandit Jawaharlal Nehru
- (C) C.D. Deshmukh
- (D) Krishna Menon

39. Consider the following statements about bureaucracy and choose the correct statement from the codes :

- (a) Bureaucracy has an important role in policy formulation
- (b) Though it is directly responsible to the executive it has control by the legislature and judiciary
- (c) Bureaucracy does not need reforms because it only implements policies
- (d) The principle of ministerial responsibility is applicable to bureaucracy

Codes :

- (A) (a) and (c) are true
- (B) only (d) is true
- (C) (a) and (b) are true
- (D) (b) and (d) are true

38. भारताचा नियोजनबद्ध मार्गाने विकास, हे कोणाचे योगदान मानले जाते ?

- (A) सरदार वल्लभभाई पटेल
- (B) पंडित जवाहरलाल नेहरू
- (C) सी.डी. देशमुख
- (D) कृष्ण मेनन

39. नोकरशाहीसंबंधी कांही विधाने येथे दिली आहेत. ती विचारात घेऊन योग्य विधाने संकेतांकाच्या आधारे शोधा.

- (a) धोरण निर्मितीत नोकरशाहीला महत्त्वपूर्ण भूमिका असते
- (b) नोकरशाही जरी कार्यकारी मंडळाला थेटपणे जबाबदार असली तरी कायदेमंडळ व न्यायमंडळाचे नोकरशाहीवर नियंत्रण असते
- (c) नोकरशाही केवळ धोरणांचीच अंमलबजावणी करित असल्याने त्यात सुधारणा करण्याची गरज नसते.
- (d) मंत्रिमंडळाच्या जबाबदारीचे तत्त्व नोकरशाहीलाही लागू होते.

सांकेतांक :

- (A) (a) आणि (c) बरोबर आहेत
- (B) केवळ (d) बरोबर आहे
- (C) (a) आणि (b) बरोबर आहेत
- (D) (b) आणि (d) बरोबर आहेत

APR - 15317/III—D

40. Which of the following is the result of liberalization on public administration ?

- (a) Retreat of the state from core functions
- (b) Financial autonomy to the ministries
- (c) Bunching of the ministries
- (d) Down sizing of bureaucracy

Codes :

- (A) (c) and (d) are true
- (B) (a) is false, (b) is true
- (C) (b) and (d) both are false
- (D) (a) and (d) both are true

40. लोकप्रशासनावर उदारीकरणाचा खालीलपैकी कोणता परिणाम झाला आहे ?

- (a) महत्वाच्या कार्यामधून राज्याची माघार
- (b) खात्यांना मिळालेली आर्थिक स्वायत्तता
- (c) खात्यांचे एकत्रीकरण
- (d) नोकरशाहीचे आकारमान कमी करण्याची प्रक्रिया

सांकेतांक :

- (A) (c) आणि (d) बरोबर आहेत
- (B) (a) चूक आहे पण (b) बरोबर आहे
- (C) (b) आणि (d) दोन्ही चूक आहेत
- (D) (a) आणि (d) दोन्ही बरोबर आहेत

APR - 15317/III—D

41. What was the central objective of NIEO initiated at the 1973 NAM Summit ?

(A) A shift in the terms of trade to favour primary commodities relative to the manufactured goods

(B) A shift in the terms of trade to favour manufactured goods relative to the primary commodities

(C) Industrialisation in the North

(D) None of the above

41. 1973 मध्ये अलिप्ततावादी देशांच्या शिखर परिषदेत मांडलेल्या नव्या आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्थेचे (NIEO) चे मध्यवर्ती उद्दिष्ट कोणते होते ?

(A) उत्पादित वस्तू/मालांपेक्षा प्राथमिक वस्तूंना अधिक प्राधान्य देण्यासाठी व्यापारातील अटींमध्ये बदल

(B) प्राथमिक वस्तूंपेक्षा उत्पादित मालाला प्राधान्य देण्यासाठी व्यापारातील अटीं-मध्ये बदल

(C) उत्तरेचे औद्योगिकीकरण

(D) वरीलपैकी एकही नाही

APR - 15317/III—D

42. Which items are included in the First Committee of the UN General Assembly ?

- (A) Social Humanitarian and Cultural
- (B) Economic and Financial
- (C) Disarmament and International Security
- (D) Political and Decolonisation

43. Under which chapter of the UN Charter the UN Security Council is authorised to take effective collective measures to maintain International Peace and Security.

- (A) Chapter IV of the UN Charter
- (B) Chapter VII of the UN Charter
- (C) Chapter VI of the UN Charter
- (D) Chapter II of the UN Charter

42. संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेच्या प्रथम समितीत खालीलपैकी कोणत्या बाबींचा समावेश केला आहे ?

- (A) सामाजिक, मानवतावादी, सांस्कृतिक
- (B) आर्थिक आणि वित्तीय
- (C) निःशस्त्रीकरण आणि आंतरराष्ट्रीय सुरक्षा
- (D) राजकीय आणि निर्वसाहतीकरण

43. संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेच्या कोणत्या प्रकरणातील तरतुदीनुसार सुरक्षा परिषदेला आंतरराष्ट्रीय शांतता व सुरक्षितता राखण्यासाठी परिणामकारक सामूहिक उपाययोजना करण्याचे अधिकार देण्यात आले आहेत ?

- (A) संयुक्त राष्ट्र सनदेचा प्रकरण IV
- (B) संयुक्त राष्ट्र सनदेचा प्रकरण VII
- (C) संयुक्त राष्ट्र सनदेचा प्रकरण VI
- (D) संयुक्त राष्ट्र सनदेचा प्रकरण II

APR - 15317/III—D

44. Osborne and Gaebler have codified certain features of New Public Management approach. Which one of the following is <i>not</i> a part of this codification ? (A) Public administration with managerial principles (B) Citizen-centred administration (C) Government as a facilitator (D) Equity and social relevance 45. Which of the following has been responsible for structural transformation as well as inducing the spirit of self governance in India ? (A) Right to Information Act (B) District Planning Committees (C) 73rd and the 74th constitutional amendment (D) Incorporation of schedule 11 and schedule 12 in the Constitution	44. ऑसबॉर्न आणि गॅबलर या अभ्यासकांनी लोकप्रशासनाच्या नव्या व्यवस्थापन दृष्टिकोनाची कांही वैशिष्ट्ये सुसंगतपणे मांडली आहेत. खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य या मांडणीत नाही ? (A) व्यवस्थापनाच्या तत्वांचा लोकप्रशासनात समावेश (B) नागरिक-केंद्री प्रशासन (C) शासनसंस्था म्हणजे एक सुलभक (D) समानता आणि सामाजिक उपयुक्तता 45. खालीलपैकी कोणती बाब भारतात संरचनात्मक बदल घडवून आणण्यास आणि स्वयंशासनाची भावना निर्माण करण्यास कारणीभूत ठरले आहे ? (A) माहितीचा अधिकार (B) जिल्हा नियोजन समित्या (C) त्राहत्तरावी व चौऱ्याहत्तरावी घटनादुरुस्ती (D) परिशिष्ट 11 व परिशिष्ट 12 चा राज्यघटनेत समावेश

APR - 15317/III—D

46. Why is public administration considered as a moral endeavour and not merely enforcement of public policies ?

- (a) Public administration provides stability
- (b) Cost benefit analysis cannot be applied to public administration all the time
- (c) Promotion and protection of public welfare is its responsibility
- (d) Public administration exists even in non-democratic systems

Codes :

- (A) (a) and (b)
- (B) (b) and (c)
- (C) (c) and (d)
- (D) Only (a)

47. Development administration involves various processes. Which one of the following process is *not* a part of it ?

- (A) Modernization
- (B) Urbanization
- (C) Industrialization
- (D) Marketisation

46. लोकप्रशासनाला सार्वजनिक धोरणांची अंमलबजावणी करणारी केवळ एक यंत्रणा न मानता लोकप्रशासन ही एक नैतिक कार्य का मानले जाते ?

- (a) लोकप्रशासन स्थैर्य देते
- (b) लोकप्रशासनाला खर्च आणि लाभाच्या तत्वाचे विश्लेषण सातत्याने लागू करता येत नाही
- (c) लोकांच्या कल्याणाचे संवर्धन आणि संरक्षण ही लोकप्रशासनाची जबाबदारी आहे
- (d) लोकप्रशासन हे बिगर लोकशाही व्यवस्थांमध्ये ही अस्तित्वात असते

सांकेतांक :

- (A) (a) आणि (b)
- (B) (b) आणि (c)
- (C) (c) आणि (d)
- (D) केवळ (a)

47. विकासाच्या प्रशासनात अनेक प्रक्रिया समाविष्ट असतात. खालीलपैकी कोणत्या प्रक्रियेचा त्यात समावेश होत नाही ?

- (A) आधुनिकीकरण
- (B) नागरीकरण
- (C) औद्योगिकीकरण
- (D) बाजारपेठीकरण

APR - 15317/III—D

48. Choose the *incorrect* statement :

- (A) The principle of rule of law asserts that a nation must be governed arbitrarily
- (B) The principle of rule of law was popularised by A.V. Dicey
- (C) Rule of law implies that every citizen is subject to the law
- (D) Rule of law implies that the rulers are not subject to law

49. Which of the following articles of the Indian Constitution deals with powers and functions of Indian President ?

- (A) Articles 320-323
- (B) Articles 246-250
- (C) Articles 52-62
- (D) Articles 33-51

48. खालीलपैकी चुकीचे विधान ओळखा :

- (A) कायद्याचे राज्य हे तत्त्व असे मानते की राष्ट्राचा कारभार मनमानी पद्धतीने केला पाहिजे
- (B) ए.व्ही. डायसी यांनी कायद्याचे राज्य, ही संकल्पना लोकप्रिय केली
- (C) कायद्याचे राज्य म्हणजे प्रत्येक नागरिकावर कायद्याचे बंधन आहे
- (D) कायद्याचे राज्य म्हणजे राज्यकर्ता, हे कायद्याचे आधीन नाही

49. भारतीय राष्ट्रपतींचे अधिकार व कार्ये यासंबंधीच्या तरतूदी भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात आढळतात ?

- (A) कलम 320 ते 323
- (B) कलम 246 ते 250
- (C) कलम 52 ते 62
- (D) कलम 33 ते 51

APR - 15317/III—D

50. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

- (a) USA
- (b) UK
- (c) India
- (d) Switzerland

List II

- (1) Republican Democracy
- (2) Collegiate Executive
- (3) Constitutional Monarchy
- (4) Presidential Democracy

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (4) (2) (3)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (2) (1) (4)
- (D) (4) (3) (1) (2)

50. यादी I आणि यादी II मधील घटकांच्या जोड्या जुळवा आणि खालील सांकेतांका-मधून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I

- (a) यू.एस.ए.
- (b) यु.के.
- (c) भारत
- (d) स्वित्झर्लंड

यादी II

- (1) गणराज्यीय लोकशाही
- (2) सांघीक कार्यकारीमंडळ
- (3) घटनात्मक राजेशाही
- (4) अध्यक्षीय लोकशाही

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (4) (2) (3)
- (B) (4) (3) (2) (1)
- (C) (3) (2) (1) (4)
- (D) (4) (3) (1) (2)

APR - 15317/III—D

51. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) France
- (b) USA
- (c) UK
- (d) Switzerland

List II

- (1) Conservative Party and Labour Party
- (2) Christian Democratic Peoples Party and Social Democratic Party
- (3) Socialist Party and Europe Ecology
- (4) Democratic Party and Republican Party

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (1) (2) (3)
- (C) (2) (3) (4) (1)
- (D) (3) (4) (1) (2)

51. यादी I आणि यादी II च्या योग्य जोड्या जुळवा आणि खाली दिलेल्या सांकेतांका-मधून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I

- (a) फ्रान्स
- (b) अमेरिका
- (c) युनाटेड किंगडम
- (d) स्वित्झर्लंड

यादी II

- (1) कंझरव्हेटीव्ह पक्ष आणि लेबर पक्ष
- (2) ख्रिश्चन डेमॉक्रॅटीक पिपल्स पक्ष आणि सोशल डेमॉक्रॅटीक पक्ष
- (3) सोशॅलिस्ट पक्ष आणि युरोप इकॉलॉजी
- (4) डेमॉक्रॅटीक पक्ष आणि रिपब्लिकन पक्ष

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (4) (1) (2) (3)
- (C) (2) (3) (4) (1)
- (D) (3) (4) (1) (2)

APR - 15317/III—D

52. Select the *correct* code :

- (i) American Constitution was drafted at Washington.
- (ii) In the history of making of the British Constitution year 1215 is very crucial.
- (iii) The Swiss Constitution is federal.
- (iv) Indian Constitution is based on the principles of justice, liberty, equality and fraternity.

Codes :

- (A) (i), (ii) and (iii) are correct
- (B) (ii) and (iv) are incorrect
- (C) (ii), (iii) and (iv) are correct
- (D) (i) and (iii) are incorrect

52. योग्य सांकेतांक ओळखा :

- (i) अमेरिकेची राज्यघटना वॉशिंग्टन येथे तयार करण्यात आली.
- (ii) ब्रिटीश राज्यघटनेच्या निर्मितीच्या इतिहासामध्ये वर्ष 1215 हे अत्यंत महत्त्वाचे आहे.
- (iii) स्वित्झर्लंडची राज्यघटना संघीय स्वरूपाची आहे.
- (iv) भारताची राज्यघटना न्याय, स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता या तत्वांवर अधिष्ठीत आहे.

सांकेतांक :

- (A) (i), (ii) आणि (iii) बरोबर आहे
- (B) (ii) आणि (iv) चूक आहे
- (C) (ii), (iii) आणि (iv) बरोबर आहे
- (D) (i) आणि (iii) चूक आहे

APR - 15317/III—D

53. Recently in 2016, Philippines president expressed that US should leave their military base on the island of Mindanao. The main reason behind this is that :

- (A) Philippines does not want to upset China in the wake of South China Sea Controversy
- (B) The agreement for joint military exercise between the US and the Philippines is over
- (C) Philippines has acquired sufficient funds from the US for its defense
- (D) Philippines was compelled to change its policy by the ASEAN

53. अलीकडे 2016 मध्ये फिलीपाईन्सच्या राष्ट्राध्यक्षांनी अमेरिकेने मिंडानाओ बेटावरील त्यांचा तळ सोडावा अशी ईच्छा व्यक्त केली. त्यामागील मुख्य कारण हे आहे की :

- (A) दक्षिण चीनी समुद्राबद्दलच्या वादाच्या पार्श्वभूमीवर फिलीपिन्सला चीनची नाराजी ओढवून घ्यायची नाही
- (B) फिलीपिन्स आणि अमेरिका ह्यांच्यातील संयुक्त लष्करी सरावाबद्दलच्या कराराची मुदत संपली आहे
- (C) फिलीपिन्सने अमेरिकेकडून आपल्या संरक्षणाकरता पुरेशी निधी प्राप्त केली आहे
- (D) आसियान संघटनेद्वारे फिलीपिन्सवर आपले धोरण बदलण्याकरिता दबाव आला

APR - 15317/III—D

54. Which of the following statements is *not* correct in respect of feminist approach to international relations ?

- (A) Politics among states affects women more than men
- (B) Unequally gendered international system needs to be restructured
- (C) Human behaviour is influenced by structures external to actors themselves in international politics
- (D) Morality has to be disassociated with political actions

54. आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या स्त्रीवादी सिद्धांता-संबंधी खालील विधानांपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?

- (A) राज्यांमधील राजकारणाचा पुरुषांपेक्षा स्त्रियांवर जास्त परिणाम होतो
- (B) लिंग विषमतायुक्त आंतरराष्ट्रीय व्यवस्थेची पुनर्रचना होणे गरजेचे आहे
- (C) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील अभिकर्त्यांच्या व्यतिरिक्त बाह्य रचनांद्वारे मानवी वर्तन प्रभावित झाले आहे
- (D) राजकीय कृतींपासून नैतिकतेची फारकत होणे आवश्यक आहे

APR - 15317/III—D

55. List I below gives the names of scholars who contributed to the Game theory and List II consists of the models used by them. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I
(Scholars)

- (i) John Neumann
- (ii) Oskar Morgenstern
- (iii) Emile Borel
- (iv) Reinhard Selten

List II
(Models in Game Theory)

- (a) Minimax theorem
- (b) Subgame perfect equilibrium
- (c) Cooperative Games
- (d) Brouwer fixed point theorem

Codes :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (b) (a) (d) (c)
- (B) (d) (c) (a) (b)
- (C) (d) (a) (b) (c)
- (D) (c) (d) (a) (b)

55. खाली दिलेल्या यादी I मध्ये खेळ सिद्धांताशी संबंधित विद्वानांची नावे असून यादी II मध्ये त्यांनी विकसित केलेली प्रतिमाने दिली आहे. यादी I आणि यादी II यांची योग्य जुळवणी करून खालील सांकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

यादी I
(विद्वान)

- (i) जॉन न्युमन
- (ii) ऑस्कर मॉर्गेन्स्टर्न
- (iii) एमिल बोरेल
- (iv) रेनहार्ड सेल्टन

यादी II
(खेळ सिद्धांतातील प्रतिमान)

- (a) मिनीमॅक्स सिद्धांत
- (b) सबगेम परफेक्ट इक्वीलिब्रियम
- (c) कोऑपरेटीव्ह गेम्स
- (d) ब्रॉव्हर फिक्स्ड पॉईंट सिद्धांत

सांकेतांक :

- (i) (ii) (iii) (iv)
- (A) (b) (a) (d) (c)
- (B) (d) (c) (a) (b)
- (C) (d) (a) (b) (c)
- (D) (c) (d) (a) (b)

APR - 15317/III—D

56. Here is a list of wars which took place after the Second World War. Arrange them in correct chronological order and select *correct* answer from the codes given below :

- (i) Yom Kippur War
- (ii) Iraqi Invasion of Kuwait
- (iii) Falkland War
- (iv) Soviet Invasion of Afghanistan

Codes :

- (A) (i) (iv) (iii) (ii)
- (B) (ii) (iii) (i) (iv)
- (C) (iv) (ii) (iii) (i)
- (D) (iv) (i) (ii) (iii)

56. येथे दुसऱ्या महायुद्धानंतर झालेल्या काही युद्धांची यादी दिली आहे. त्यांना योग्य कालक्रमानुसार लावून खाली दिलेल्या सांकेतांकामधून **योग्य** पर्याय निवडा :

- (i) योम किप्पूर युद्ध
- (ii) कुवेतवरील इराकचे आक्रमण
- (iii) फॉकलंड युद्ध
- (iv) अफगाणिस्तानवरील सोवियत आक्रमण

सांकेतांक :

- (A) (i) (iv) (iii) (ii)
- (B) (ii) (iii) (i) (iv)
- (C) (iv) (ii) (iii) (i)
- (D) (iv) (i) (ii) (iii)

APR - 15317/III—D

57. Which of the following is/are features of the Logistics Exchange Memorandum of Agreement (LEMOA) signed between India and the US in 2016.

- (i) The agreement allows both the countries to share food, water, oils, etc. and repair and maintenance services on reimbursable basis
- (ii) No country can set up a base in each other's country
- (iii) It is useful in joint operations humanitarian missions and relief works

Choose the *correct* answer from the following codes :

- (A) All are correct
- (B) Only (i) is correct
- (C) Only (ii) is correct
- (D) Only (ii) and (iii) are correct

57. 2016 मध्ये भारत व अमेरिका दरम्यान झालेल्या लॉजिस्टिक्स एक्सचेंज मेमोरँडम ऑफ अॅग्रीमेंट (LEMOA) ह्या कराराची खालीलपैकी कोणती वैशिष्ट्ये आहेत ?

- (i) ह्या कराराद्वारे दोन्ही देशांना अन्न, पाणी, तेल इ. आणि दुरुस्ती आणि देखभाल सेवा परतफेड तत्वावर वापरता येतील
- (ii) कोणत्याही देशाला परस्परांच्या भागात तळ उभारता येणार नाही
- (iii) संयुक्त कारवाया, मानवीय मिशन आणि मदत कार्याकरिता हा करार उपयुक्त आहे

खालील सांकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

- (A) सर्व बरोबर आहे
- (B) फक्त (i) बरोबर आहे
- (C) फक्त (ii) बरोबर आहे
- (D) फक्त (ii) आणि (iii) बरोबर आहेत

APR - 15317/III—D

58. Select the *incorrect* attribute of modernisation from the following :

- (A) Equality
- (B) Capacity
- (C) Power
- (D) Differentiation

59. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Vilfredo Pareto
- (b) Gaetano Mosca
- (c) Robert Michels
- (d) Ortega Y. Gasset

List II

- (1) History is a graveyard of aristocracy
- (2) Circulation of elites
- (3) Organisation is oligarchy
- (4) A nation is an organised human mass

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (1) (3) (4)
- (B) (1) (2) (4) (3)
- (C) (1) (3) (2) (4)
- (D) (1) (3) (4) (2)

58. आधुनिकीकरणाचे अयोग्य वैशिष्ट्य कोणते ?

- (A) समता
- (B) क्षमता
- (C) सत्ता
- (D) विभिन्नीकरण

59. खाली दिलेल्या सांकेतांकाच्या साहाय्याने यादी I व यादी II यांच्या योग्य जोड्या निवडा :

यादी I

- (a) विलफ्रेडो परेटो
- (b) गिटॅनो मोस्का
- (c) रॉबर्ट मिशेल्स
- (d) ऑर्टेगा वाय. गॅसेट

यादी II

- (1) इतिहास ही महाजनशाहीची स्मशानभूमी आहे
- (2) अभिजनांचे अभिसरण
- (3) संघटना म्हणजे अल्पजनसत्ता
- (4) राष्ट्र म्हणजे अनेक लोकांचे संघटन

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (1) (3) (4)
- (B) (1) (2) (4) (3)
- (C) (1) (3) (2) (4)
- (D) (1) (3) (4) (2)

APR - 15317/III—D

60. Mark the *correct* statement about Panchasheel agreement. Use the code :

- (i) Bilateral agreement signed by India and China in 1954
- (ii) Mutual respect for each other's territorial integrity and sovereignty
- (iii) Mutual non-aggression
- (iv) Mutual non-interference in each other's internal affairs

Codes :

- (A) (ii), (iii), (iv) are correct, (i) is incorrect
- (B) (i), (ii), (iii), (iv) are correct
- (C) (i) is correct, (ii), (iii), (iv) are incorrect
- (D) (i), (ii) are correct, (iii), (iv) are incorrect

60. पंचशील कराराच्या संदर्भात सांकेतांकाच्या आधारे योग्य विधान शोधा :

- (i) भारत आणि चीन यांच्यातील 1954 मधील द्विपक्षीय करार
- (ii) परस्परांच्या प्रादेशिक अखंडता व सार्वभौमत्वाविषयी परस्परांना आदर
- (iii) अनाक्रमण
- (iv) परस्परांच्या अंतर्गत क्षेत्रात ढवळाढवळ न करण्याचे धोरण

सांकेतांक :

- (A) (ii), (iii), (iv) बरोबर आहेत, (i) चूक आहे
- (B) (i), (ii), (iii), (iv) बरोबर आहेत
- (C) (i) बरोबर आहे, (ii), (iii), (iv) चूक आहेत
- (D) (i), (ii) बरोबर आहेत, (iii), (iv) चूक आहेत

APR - 15317/III—D

61. Match the pairs and select the *correct* answer from the codes given below :

List I
(Treaty)

- (a) IAEA
- (b) Tlatelolco
- (c) EURATOM
- (d) CTBT

List II
(Year)

- (1) 1996
- (2) 1957
- (3) 1967
- (4) 1958

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (2) (3) (4) (1)
- (C) (3) (2) (1) (4)
- (D) (4) (1) (2) (3)

61. यादी I मधील करार व यादी II मधील वर्ष यांच्या योग्य जोड्या सांकेतांकाच्या आधारे लावा :

यादी I
(करार)

- (a) IAEA
- (b) Tlatelolco
- (c) EURATOM
- (d) CTBT

यादी II
(वर्ष)

- (1) 1996
- (2) 1957
- (3) 1967
- (4) 1958

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (2) (3) (4) (1)
- (C) (3) (2) (1) (4)
- (D) (4) (1) (2) (3)

APR - 15317/III—D

62. Select the *incorrect* statement from the following theoretical approach to International Law.

- (A) Realists are great sceptics about International Law
- (B) Constructivists offer resources for understanding the politics of International Law
- (C) The new liberalism has placed human rights law at the core of International Law
- (D) The critical legal scholars claim that International legal thought operates not within a confined Intellectual structure

63. What is the percentage of seats reserved for women in Panchayati Raj Institutions after the 73rd Constitutional Amendment ?

- (A) 50%
- (B) 40%
- (C) 45%
- (D) 33%

62. आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या संदर्भातील सैद्धान्तिक दृष्टीकोनाबाबत असणाऱ्या विधानांपैकी चुकीचे विधान शोधा :

- (A) आंतरराष्ट्रीय कायद्याबाबत वास्तववादी मोठे संशयग्रस्त आहेत
- (B) आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या राजकारणाच्या आकलनासाठी रचनावादी साधनसामग्री देऊ करतात
- (C) नवउदारमतवाद्यांनी मानवीहक्क कायदा आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या केंद्रस्थानी ठेवला आहे
- (D) चिकित्सक वैधानिक दृष्टिकोनाचे अभ्यासक असा दावा करतात की आंतरराष्ट्रीय वैधानिक विचार हा मर्यादित बौद्धिक रचनेच्या अंतर्गत असत नाही

63. 73व्या घटनादुरुस्ती नंतर पंचायत राज व्यवस्थेमध्ये स्त्रियांना किती टक्के राखीव जागा दिल्या आहेत ?

- (A) 50%
- (B) 40%
- (C) 45%
- (D) 33%

APR - 15317/III—D

64. NITI commission was established in ..... (A) 2014 (B) 2015 (C) 2016 (D) 2011	64. .... मध्ये नीती आयोगाची स्थापना करण्यात आली. (A) 2014 (B) 2015 (C) 2016 (D) 2011
65. What was the code name of India's nuclear test taking in 1998 ? (A) Operation Vijay (B) Operation Shakti (C) Operation Little Buddha (D) Operation Smile Buddha	65. भारताने 1998 मध्ये घेतलेल्या अण्वस्त्र चाचणीचे सांकेतिक नाव काय होते ? (A) ऑपरेशन विजय (B) ऑपरेशन शक्ती (C) ऑपरेशन लीटल बुद्धा (D) ऑपरेशन स्माईल बुद्धा
66. Which of the following Government adopted the 'Look East' Policy ? (A) Devegowda Govt. (B) Narsimharao Govt. (C) Vajpeyee Govt. (D) Gujral Govt.	66. कोणत्या सरकारच्या काळात भारताने 'पूर्वेकडे पहा' धोरण स्वीकारले ? (A) देवेगौडा सरकार (B) नरसिंहराव सरकार (C) वाजपेयी सरकार (D) गुजराल सरकार

APR - 15317/III—D

67. According to whom "The Study of Foreign Policies of Nations is the study of International Relations".

- (A) Hans Morgenthau
- (B) Palmer and Perkins
- (C) Hartman
- (D) Felix Gross

68. According to whom "Struggle for power in continuous and universal politics cannot be without power".

- (A) Mackinder
- (B) Hans Morgenthau
- (C) Snyder
- (D) Woodro Wilson

67. खालीलपैकी कोणाच्या मते राष्ट्राच्या परराष्ट्र धोरणाचा अभ्यास म्हणजे आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा अभ्यास होय ?

- (A) हॅन्स मॉर्गेन्थॉ
- (B) पाल्मर व पर्कीन्स
- (C) हार्टमन
- (D) फेलिक्स ग्राँस

68. .... यांच्या मते "सत्तेसाठी संघर्ष हा सातत्यपूर्ण आणि सार्वत्रिक असतो, शक्ती किंवा सत्तेशिवाय कोणतेही राजकारण होऊ शकत नाही".

- (A) मॅकींडर
- (B) हॅन्स मॉर्गेन्थॉ
- (C) स्नायडर
- (D) वुड्रो विल्सन

APR - 15317/III—D

69. When was European Union established ?

- (A) 1972
- (B) 1982
- (C) 1992
- (D) 1994

70. The Lok Sabha elections of ..... were the 'Mid-term Election'.

- (A) 1980, 1991 and 1999
- (B) 1980, 1998 and 1999
- (C) 1991, 1998 and 1999
- (D) 1980, 1991, 1998 and 1999

71. .... was the first Election Commissioner of India.

- (A) T.N. Seshan
- (B) B.B. Tandan
- (C) Nabin Zaidi
- (D) Sukumar Sen

69. युरोपियन युनीयनची स्थापना केव्हा झाली ?

- (A) 1972
- (B) 1982
- (C) 1992
- (D) 1994

70. .... या लोकसभेच्या निवडणूका 'मध्यावती निवडणुका' होत्या.

- (A) 1980, 1991 आणि 1999
- (B) 1980, 1998 आणि 1999
- (C) 1991, 1998 आणि 1999
- (D) 1980, 1991, 1998 आणि 1999

71. .... हे भारताचे पहिले निवडणूक आयुक्त होते.

- (A) टी.एन. शेषन
- (B) बी.बी. टंडन
- (C) नबीन झैदी
- (D) सुकुमार सेन

APR - 15317/III—D

72. The National Development Council
was established in .....

- (A) 15th August, 1950
- (B) 6th August, 1950
- (C) 6th August, 1952
- (D) 15th August, 1952

73. Judges of the Supreme Court are
appointed by .....

- (A) Prime Minister of India
- (B) President of India
- (C) Chief Justice of India
- (D) Law Minister of India

72. .... रोजी राष्ट्रीय विकास
परिषदेची स्थापना झाली.

- (A) 15 ऑगस्ट 1950
- (B) 6 ऑगस्ट 1950
- (C) 6 ऑगस्ट 1952
- (D) 15 ऑगस्ट 1952

73. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांची नेमणूक
..... करतात.

- (A) भारताचे पंतप्रधान
- (B) भारताचे राष्ट्रपती
- (C) भारताचे मुख्य न्यायाधीश
- (D) भारताचे कायदामंत्री

APR - 15317/III—D

74. The 6th subclause of ..... of the Constitution lays down special provisions for the protection of the interest and cultural identities of the hilly tribes of the north.

- (A) Article 370
- (B) Article 371
- (C) Article 244
- (D) Article 243

75. According to Gabriel Almond, which is *not* the principle of political development ?

- (A) Structural differentiation
- (B) Secularization of political culture
- (C) Institutionalization
- (D) Centralization

74. राज्यघटनेच्या ..... च्या सहाव्या उपकलमाने उत्तरेकडील डोंगरी प्रदेशातील आदीवासींच्या हितसंबंधाचे आणि सांस्कृतिक अस्मितेचे जतन करण्यासाठी विशेष तरतूदी नमूद केल्या आहेत.

- (A) कलम 370
- (B) कलम 371
- (C) कलम 244
- (D) कलम 243

75. ग्रॅबियल आमंडच्यानुसार, राजकीय विकासाचे कोणते तत्त्व नाही ?

- (A) रचनांचे विभिन्नीकरण
- (B) राजकीय संस्कृतीचे ऐहिकीकरण
- (C) संस्थीभवन
- (D) केंद्रीकरण

APR - 15317/III—D

ROUGH WORK

